

German
Economic
Team

Дата: 11.07.2024

Автор: Команда ЦЕС

Огляд економіки у червні.

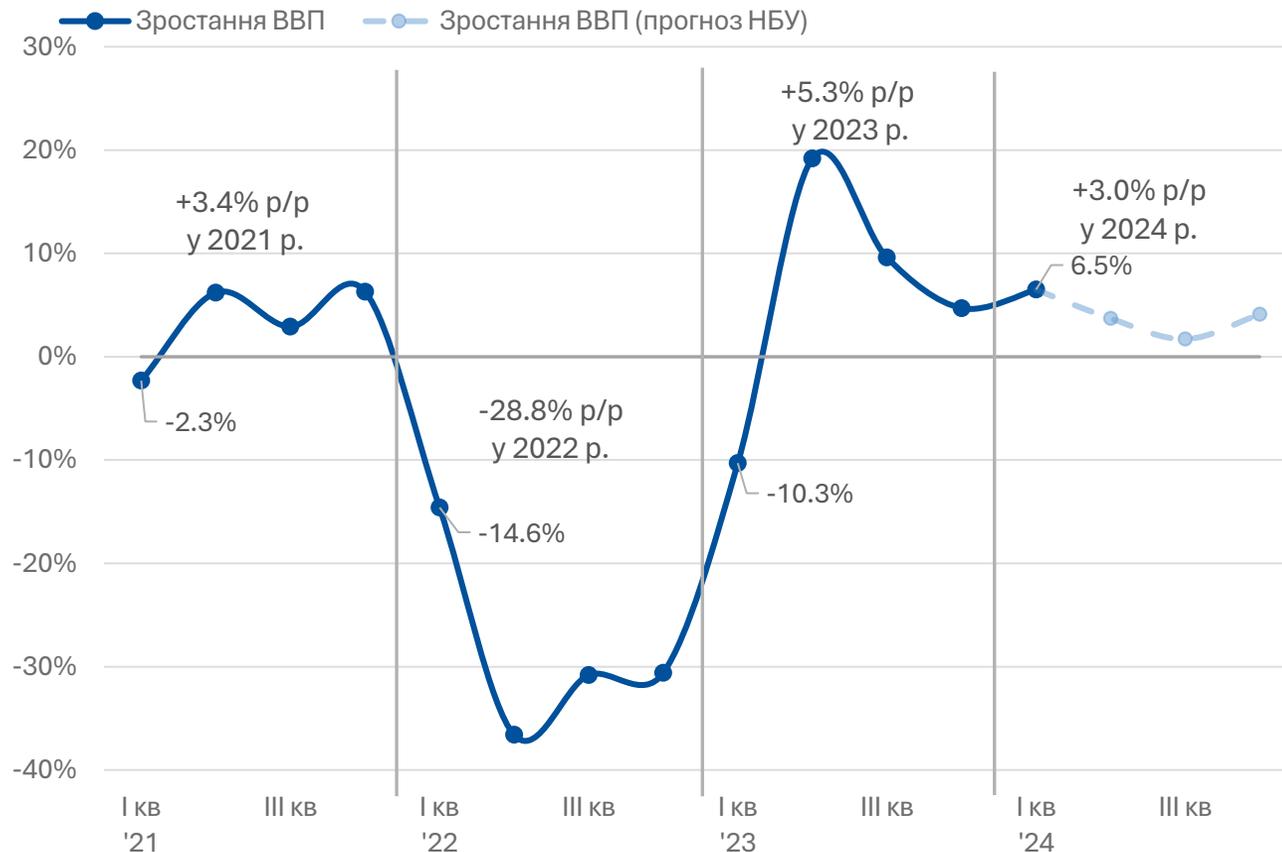
Спеціальна тема: Що заважає бізнесу залучати кошти?

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ

ВВП зріс на 6,5% у I кв 2024: офіційні дані

Зростання ВВП (рік до року) за квартал, %

Джерела: Держстат, НБУ

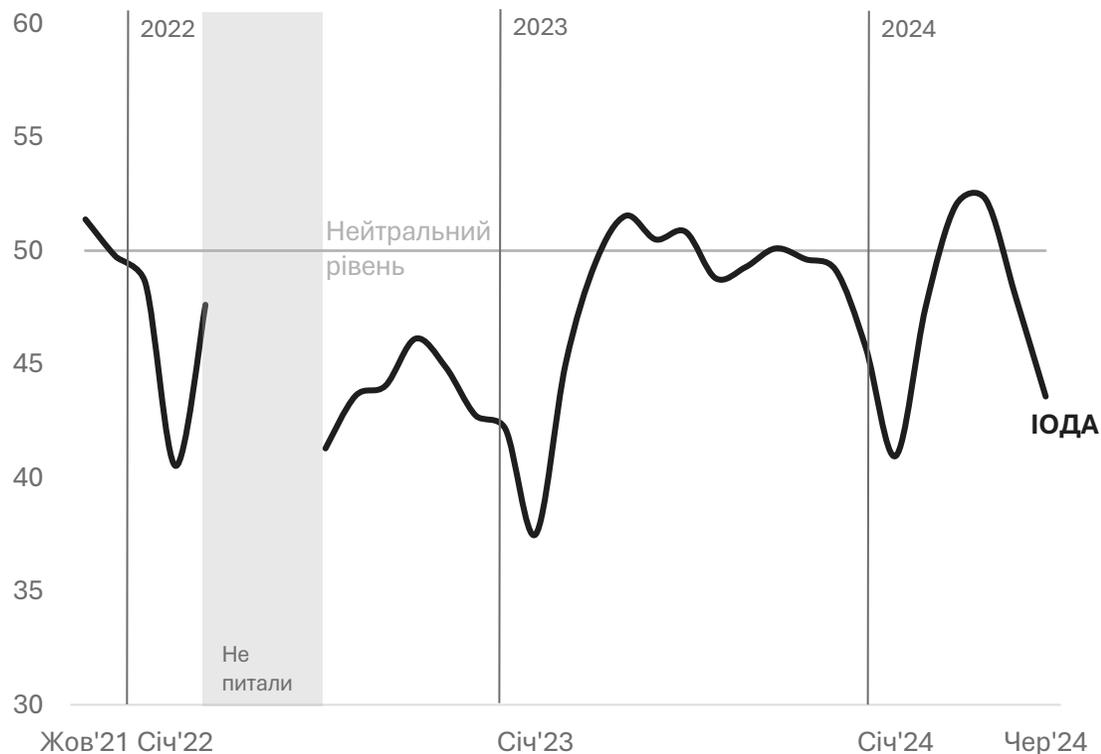
- Реальний ВВП у першому кварталі 2024 року зріс на 6,5% порівняно з першим кварталом 2023 року, за оцінкою Державної служби статистики України.
- У наступних кварталах року відновлення економіки сповільниться.
- За прогнозом Мінекономіки, цього року ВВП зросте на 3,5% у річному вимірі (прогноз НБУ – 3%).
- Ці прогнози відповідають базовому сценарію МВФ. Однак за негативним сценарієм МВФ прогнозує падіння української економіки на 1,7% у 2024 році.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Ділові очікування в червні знизились

- У червні індекс очікувань ділової активності НБУ впав до 43,6 порівняно з 48 у травні та залишився нижче “нейтрального” рівня у 50 пунктів.

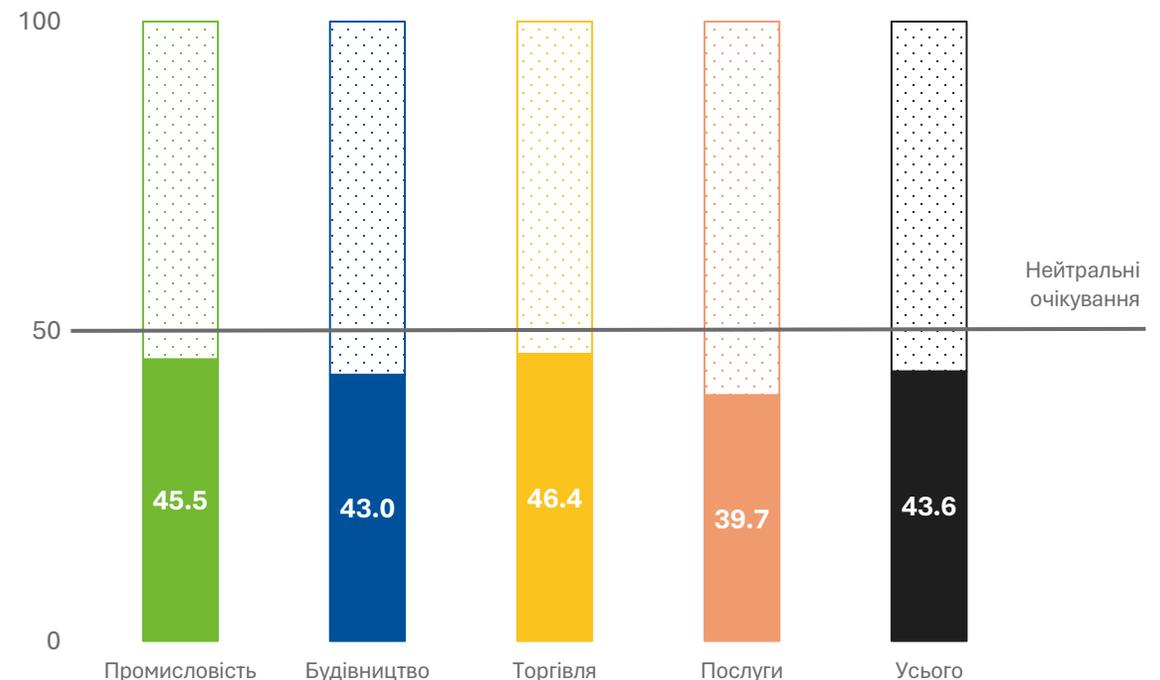
Динаміка індексу очікувань ділової активності НБУ

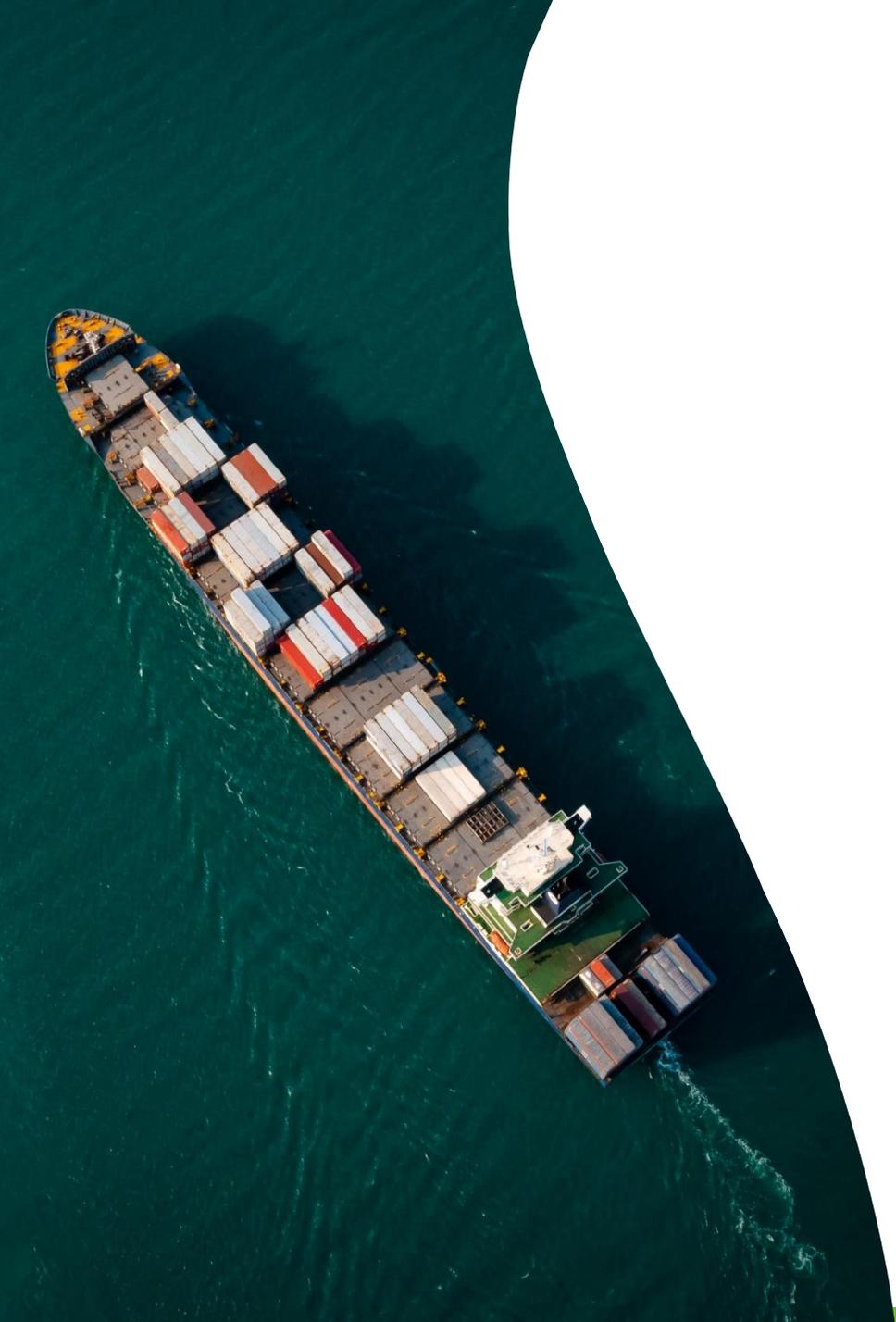

Джерело: НБУ

- Серед бізнесу переважають негативні очікування в усіх опитаних секторах. Настрої впали через погіршення безпекової ситуації, значні перебої в електропостачанні та зростання виробничих витрат.

Індекс очікувань ділової активності НБУ за секторами

ГАЛУЗЕВИЙ АНАЛІЗ

Україна подвоює імпорт електроенергії другий місяць поспіль

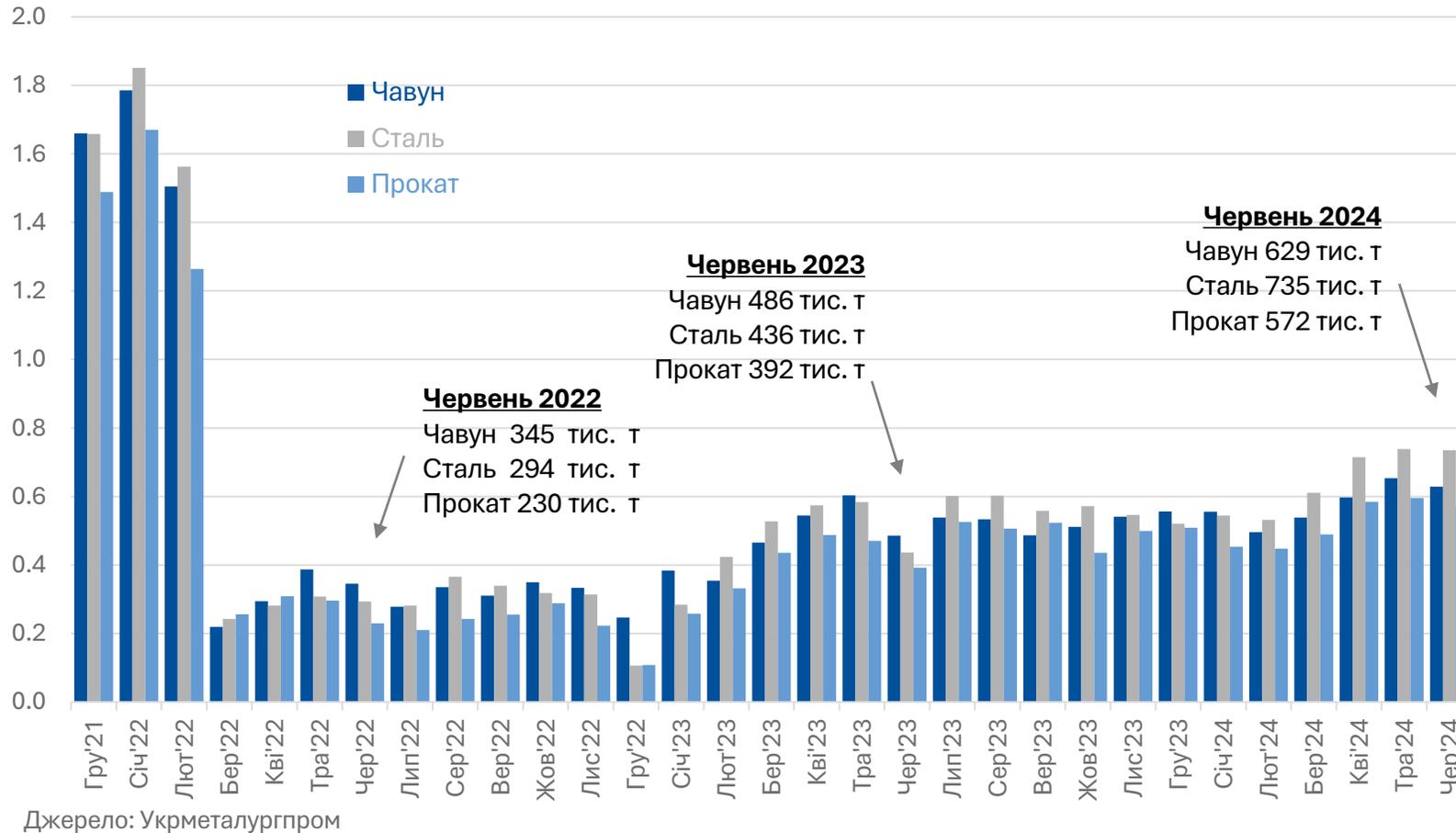
- Споживання електроенергії традиційно зростає у спеку. У червні Україна імпортувала 856 ГВт·год електроенергії, що в 1,9 рази більше, ніж у травні, а також майже вдвічі перевищила попередній рекорд імпорту воєнного часу.
- Останнім днем, коли Україна здійснювала хоча б якийсь комерційний експорт, було 13 травня. Останній день, коли був зафіксований чистий експорт, - 11 квітня.
- В Україні продовжують діяти графіки відключень електроенергії для комунальних та промислових споживачів. Запланований період відключень електроенергії, зокрема в Києві та Дніпрі, перевищує 40%.
- Росія продовжує завдавати ударів по енергетичній інфраструктурі України. Наймасовіші атаки цього літа відбулися 1 та 20 червня.
- У середині липня в Україні очікується дуже спекотна погода з температурою понад 35 градусів, що створить додаткове навантаження на енергетичну систему країни.

ГАЛУЗЕВИЙ АНАЛІЗ

Виробництво сталі залишається на локальному максимумі на тлі зростання експорту залізної руди

Металургійне виробництво України за основними категоріями, млн тон

Джерело: Укрметалургпром

У червні виробництво сталі залишилось майже на рівні попереднього місяця (-0,4%) і склало **735 тис. т**. Виробництво чавуну та прокату скоротилося на 4% до 629 тис. т та 572 тис. т відповідно.

У першому півріччі 2024 року виробництво сталі зросло на 37% до 3,87 млн т, чавуну – на 22% до 3,47 млн т, а прокату – на 32% до 3,14 млн т.

У травні Україна експортувала **3,3 млн т залізної руди**. Це -8% у річному вимірі, але у 2,06 рази більше, ніж у червні 2023 року. Загалом у січні-травні було експортовано 15,5 млн т руди (у 2,3 рази більше) на суму \$1,37 млрд (+82%). Основними імпортерами були Китай, Словаччина та Польща. Частка України в імпорті залізної руди до ЄС досягла 21%.

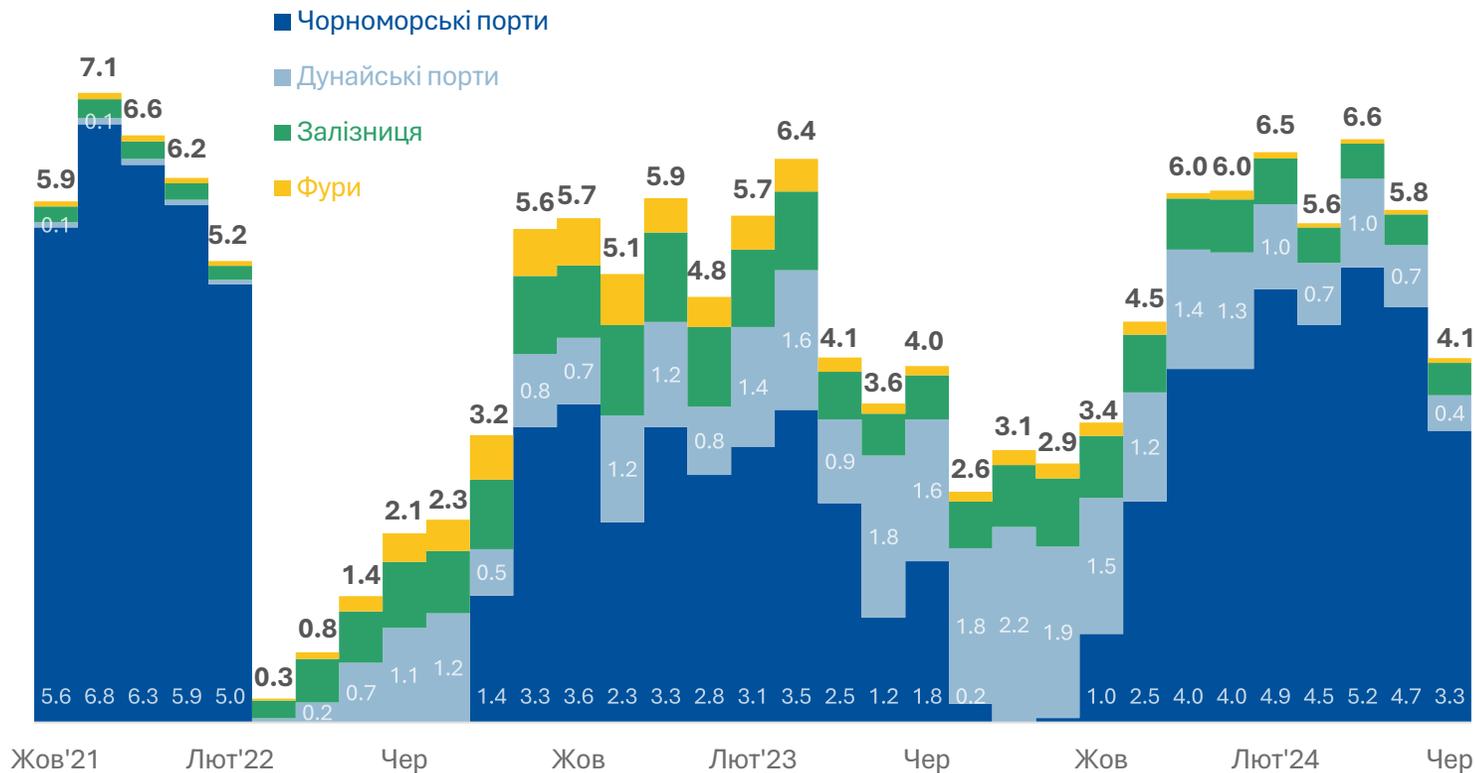
Внутрішнє споживання металопродукції за 5 місяців 2024 року **знизилося на 4% до 1,36 млн т**.

Компанія "Інтерпайп" презентувала масштабний інвестиційний проект з розширення потужностей з виробництва "зеленої" сталі **вартістю \$1 млрд**. Він передбачає будівництво другої черги електросталеплавильного комплексу "Інтерпайп Сталь" і цеху з виробництва "зеленого" прокату.

ГАЛУЗЕВИЙ АНАЛІЗ

Експорт аграрної продукції на рівні 70 млн т - результати 2023/2024 маркетингового року

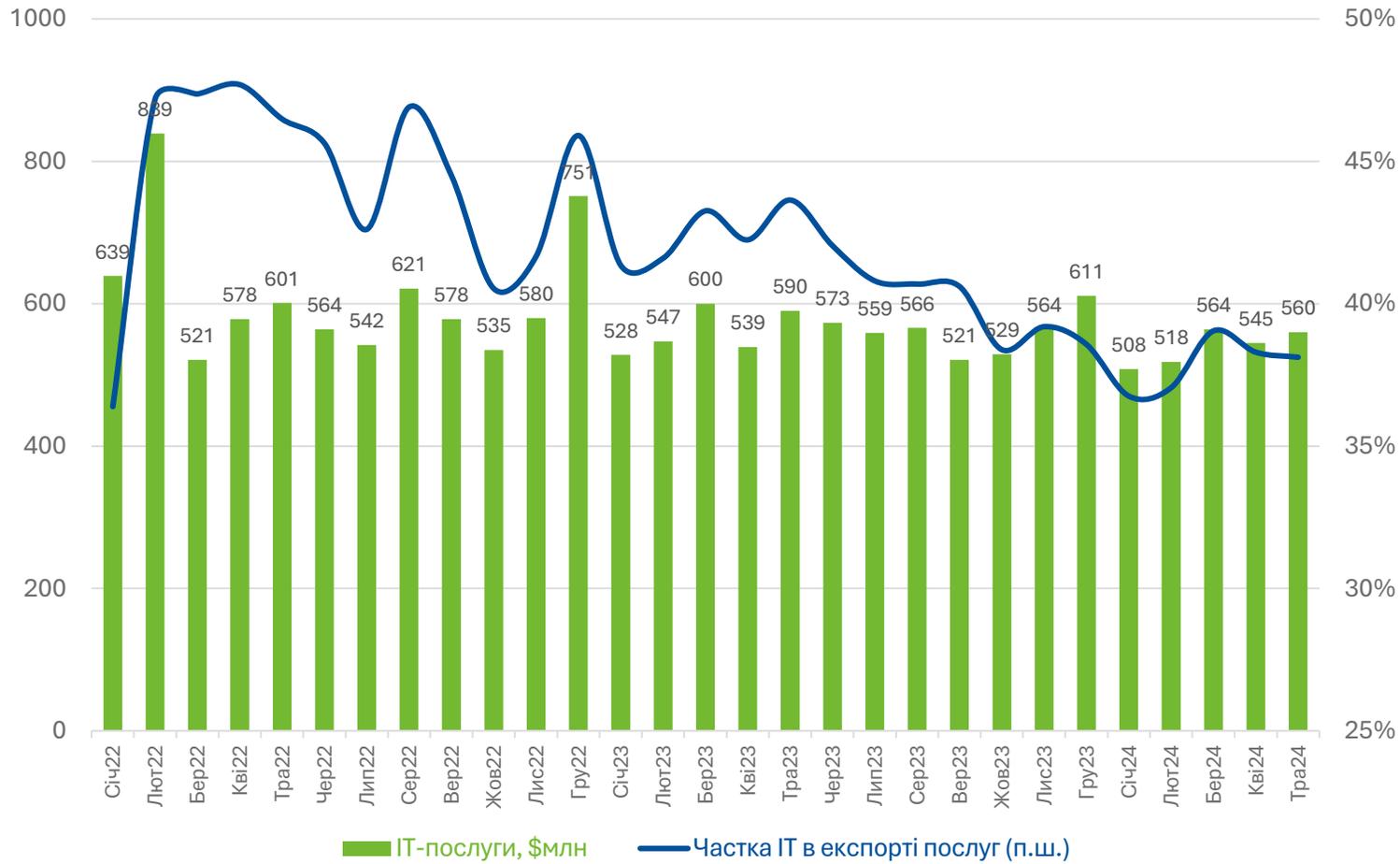
Експорт зернових та олійних за видом транспорту та усього, млн т

- Експорт сільськогосподарської продукції в червні знизився на 29% в порівнянні з аналогічним періодом минулого року, оскільки завершився продаж врожаю попереднього року. **Порівняно з червнем 2023 року експорт зріс на 2%.**
- **У 2023/2024 МР Україна експортувала 69,86 млн т зернових, олійних культур та рослинних олій.** Експорт пшениці склав 18,43 млн т (+9% порівняно з аналогічним періодом минулого року). Експорт кукурудзи склав 29,41 млн т (+0,2%), ячменю - 2,48 млн т (-8,5%), сої - 2,98 млн т (-8,2%), ріпаку - 3. 7 млн т (+8,7% р/р), соняшnikової олії - 6,54 млн т (+22,8%), соєвої макухи - 0,66 млн т (+12,5%), соняшnikової макухи - 5,15 млн т (+29,1%).
- Минулого маркетингового року Україна **експортувала лише 324 тис. т соняшнику** (-86,3% порівняно з аналогічним періодом минулого року). Це було пов'язано з відновленням переробки соняшнику в Україні.

ГАЛУЗЕВИЙ АНАЛІЗ

Щомісячний ІТ-експорт досягнув балансу трохи вище \$0,5 млрд

- Експорт ІТ-послуг у травні зріс на 3% до \$560 млн.
- ІТ-послуги зберігають лідерство в експорті послуг з долею у 38%.
- У липні Міністерство цифрової трансформації запустило бета-тестування електронного бронювання в Дії. За словами міністра Михайла Федорова, очікується, що воно триватиме кілька тижнів, після чого відбудеться публічний запуск онлайн-сервісу.
- Навіть за оптимістичного сценарію очікується, що у 2024 році експорт зменшиться на 3-5% до \$6,4-6,5 млрд, - за оцінками Львівського ІТ Кластеру.

Джерела: НБУ, розрахунки ЦЕС

МОНЕТАРНИЙ, ВАЛЮТНИЙ ТА БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

МОНЕТАРНИЙ ТА ВАЛЮТНИЙ СЕКТОР

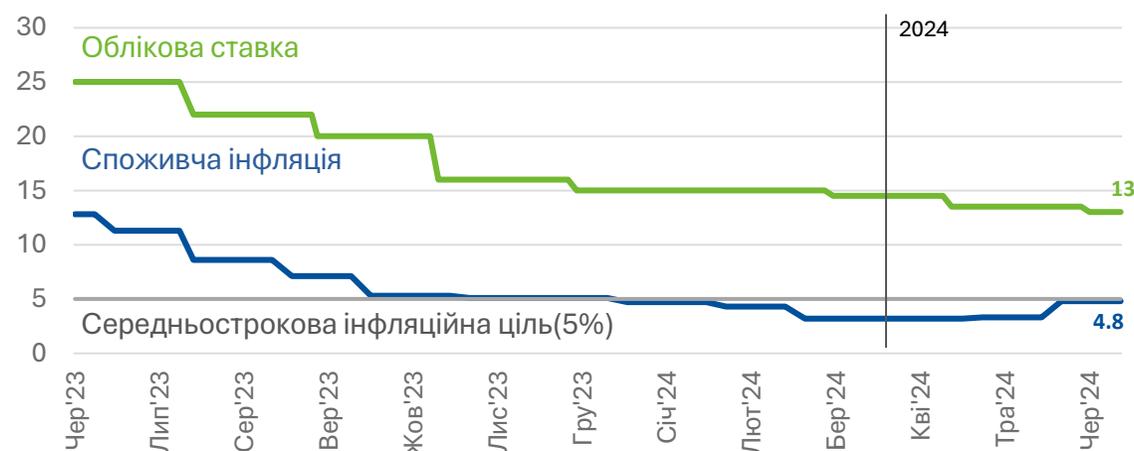
Інфляція прискорюється до 4,8%, а облікова ставка залишається стабільною

Ключові показники на 30 червня 2024 року (ІСЦ р/р у червні 2024 року)

Показник	Ставка, %	Зміна в травні, в.п.
Ставка за військовими облігаціями (12-м)	14,71	-0,25
Облікова ставка	13,00	0,00
Ставка за 12-м депозитами	12,82	-0,49
Ставка за 3-м депозитами	13,19	-0,35
Споживча інфляція	4,80	1,5

Джерела: НБУ, Державна служба статистики, UIRD

Споживча інфляція р-р та Облікова ставка НБУ, %

Джерела: НБУ, Державна служба статистики

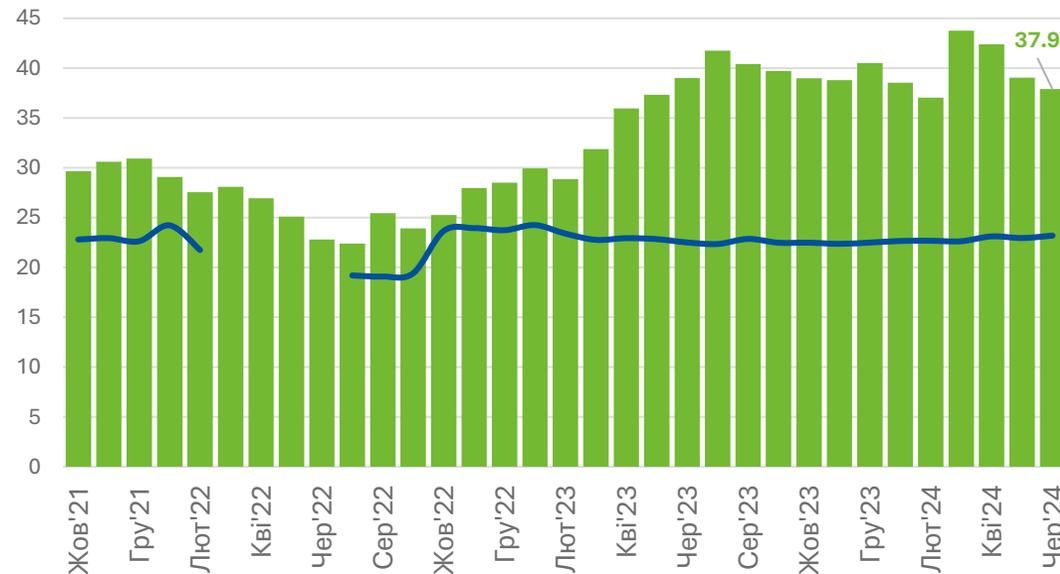
- У середині червня 2024 року НБУ встановив облікову ставку на рівні 13%, посиляючись на **сприятливу інфляційну динаміку, поліпшення очікувань та прогрес у залученні міжнародного фінансування** як підстави для пом'якшення монетарних умов для підтримки кредитування та відновлення економіки.
- Думки щодо того, чи **залишати облікову ставку незмінною (13%)** через інфляційні ризики та бюджетні потреби, чи **знижити її до 12%-12,5% на кінець року**, розходяться.
- Дохідність однорічних гривневих ОВДП та 3- і 12-місячних депозитних ставок продовжувала знижуватись** у результаті зниження облікової ставки протягом останніх кількох місяців.
- У червні 2024 року **інфляція прискорилася до 4,8%** у рік-до-року через поступове вичерпання ефекту від минулорічного врожаю, наскрізного ефекту від знецінення гривні та підвищення цін на електроенергію.

МОНЕТАРНИЙ ТА ВАЛЮТНИЙ СЕКТОР

Міжнародні резерви знову зменшились, але залишаються на достатньому рівні

У червні міжнародні резерви скоротились на 2,9% до \$37,9 млрд (4,9 місяця покриття імпорту) через валютні інтервенції НБУ для подолання дефіциту іноземної валюти, стабілізації обмінного курсу та здійснення платежів за зовнішнім боргом, частково компенсовані міжнародною фінансовою допомогою.

Валові міжнародні резерви та обсяг, необхідний для покриття 3 місяців майбутнього імпорту, \$ млрд

Джерело: НБУ. У березні-червні 2022 року НБУ не розраховував покриття майбутнього імпорту через нестабільну ситуацію

У червні гривня коливалась, але зазнавала помірного девальваційного тиску. Спред між готівковим та офіційним курсами залишився в межах 1,3%. Зростання попиту на іноземну валюту було зумовлене високими бюджетними видатками, збільшенням закупівель палива та травневою валютною лібералізацією.

Середньоденний офіційний та ринковий обмінний курс UAH/USD

Джерела: НБУ (офіційний курс), index.minfin.com.ua (курс готівкового ринку)

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

У травні депозити фізичних осіб продовжували зростати разом із корпоративним та роздрібним кредитуванням

У травні гривневі та валютні депозити продовжили зростати, досягнувши або й перевищивши рівень кінця 2023 року.

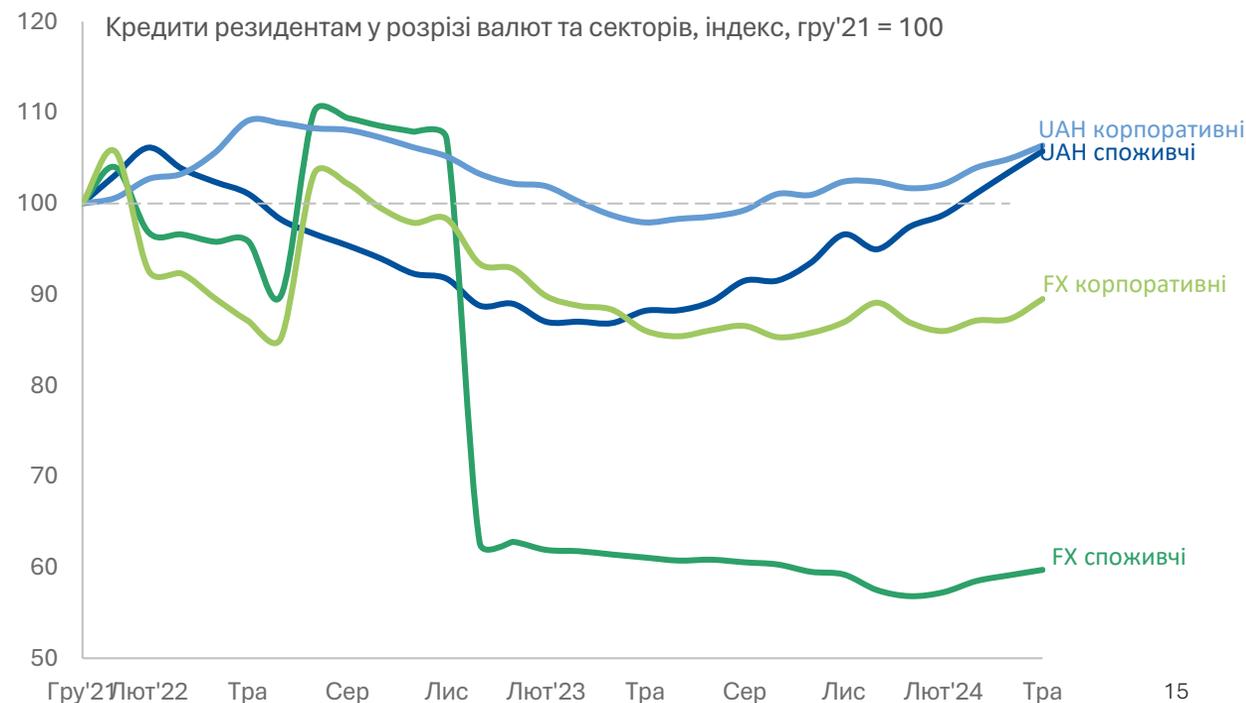
Ріст доходів населення сприяє збільшенню банківських депозитів, причому понад третина з них у гривневому еквіваленті забезпечує стабільні залишки на фоні зростаючої конкуренції за депозити. Полегшення правил обміну валюти сприяє збільшенню заощаджень в іноземній готівковій валюті.

Джерело: НБУ

Корпоративне та роздрібне кредитування продовжує поступово відновлюватися в усіх валютах.

Прибуткові сектори самофінансуються, що посилюється після вторгнення; попит на довгострокові кредити є низьким; підприємства, що відновлюються, мають доступ до субсидованих кредитів. Деякі користуються банківськими кредитами, інші покладаються на зовнішні або внутрішньогрупові фонди.

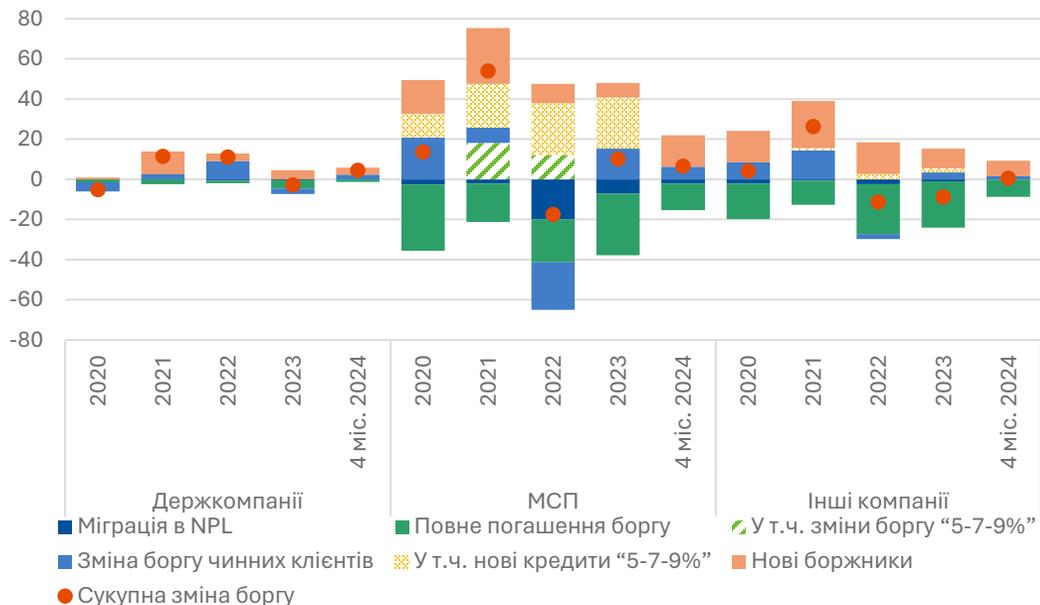
БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

Стабільні умови стимулюють кредитування; державні банки є лідерами у залученні клієнтів

Прийнятні макроекономічні умови та контрольовані безпекові ризики **стимулюють кредитування**, а банки знижують ставки на тлі зниження інфляції та кредитних ризиків.

Такі **виклики**, як пошкодження енергетичної інфраструктури, перебої з енергопостачанням, військова невизначеність та нестача кваліфікованих працівників, **продовжують стримувати залучення інвестицій у бізнес**.

Зміна обсягу працюючих корпоративних кредитів у гривні, млрд грн

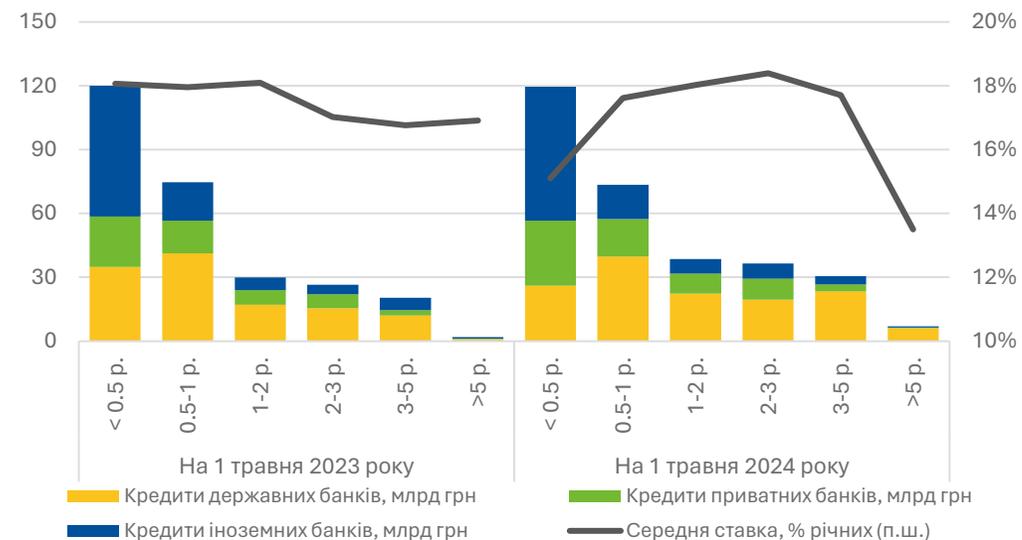

Джерела: НБУ, ФРП

Банки всіх груп збільшують гривневі кредити помірними темпами, що свідчить про системне покращення умов кредитування та посилення конкуренції.

Важливим чинником зростання кредитування є поява нових позичальників. Державні банки були найактивнішими у залученні нових клієнтів.

Видані банками гривневі корпоративні кредити за строками та їхньою вартістю

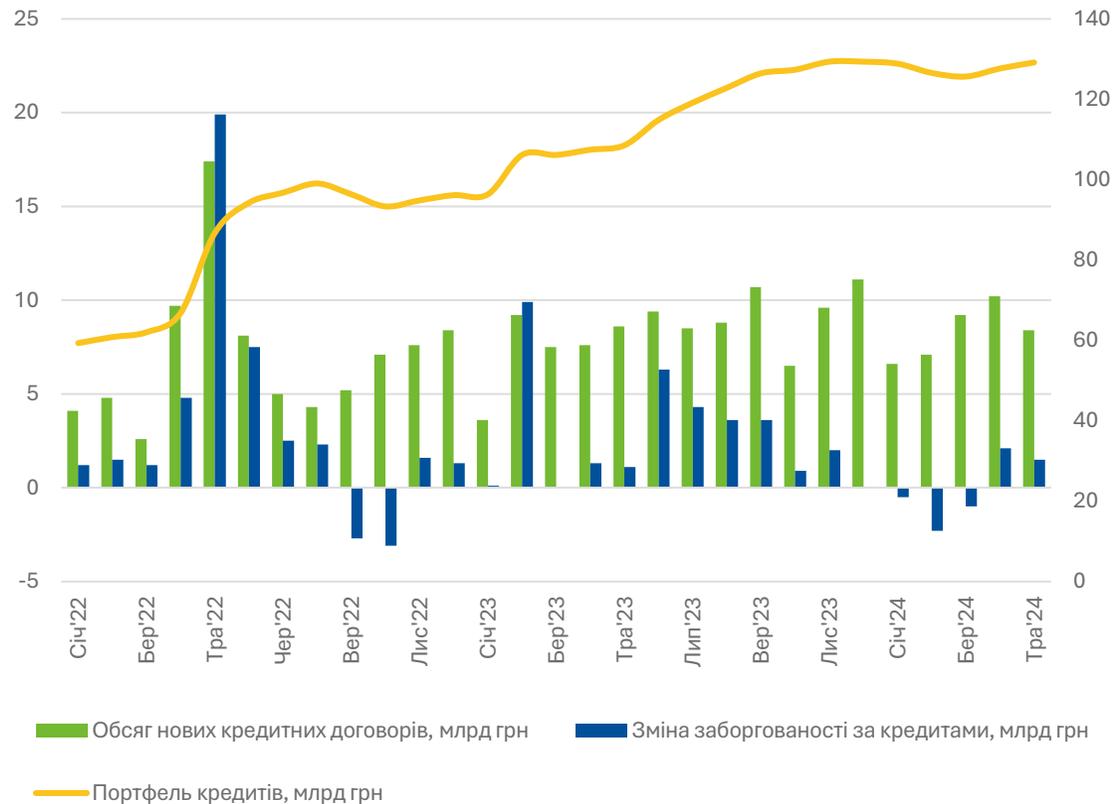

Джерело: НБУ

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

Доступні кредити під 5-7-9% мали ключове значення на початку вторгнення, але потребують вдосконалення

Кредити за програмою "Доступні кредити 5-7-9%", млрд грн

Програма "Доступні кредити 5-7-9%" мала ключове значення протягом першого року війни, забезпечивши фінансування банків, незважаючи на глибоку економічну кризу 2022 року.

З моменту вторгнення портфель субсидованих кредитів збільшився більш ніж удвічі - до 129 млрд грн до червня 2024 року. Низька вартість кредитів збільшила державні витрати. Компенсаційний борг банкам, що перевищував 7 млрд грн на початку 2024 року, скоротився до 5,8 млрд грн у червні 2024 року.

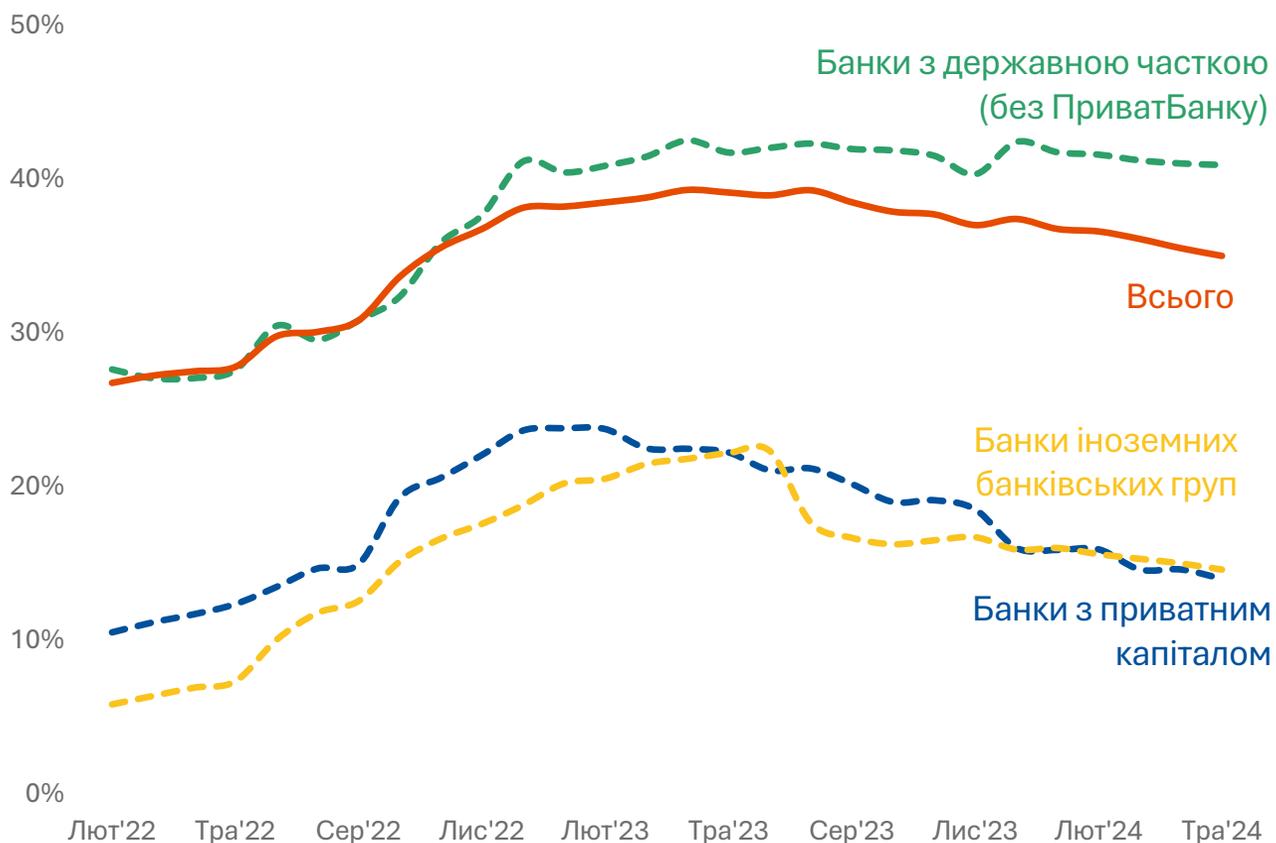
Бюджетні обмеження та дисбаланси спонукають до редизайну. У квітні ліміти на субсидовані кредити на поповнення обігових коштів було скорочено з 60 млн грн до 5 млн грн, а банківську маржу, що перевищує індекс UIRD, було зменшено на 3-5 в. п.

Подальші кроки включають зосередження на інвестиційних проектах, надання кредитів на поповнення обігових коштів окремим клієнтам, регулярну оцінку відповідності клієнтів критеріям кредитоспроможності та розгляд питання про обмеження кредитного портфеля, виходячи з бюджету програми.

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

У травні частка непрацюючих кредитів зменшилася, але загальний портфель — збільшився

Непрацюючі кредити за формами власності банків, % від загальних активів

Джерело: НБУ

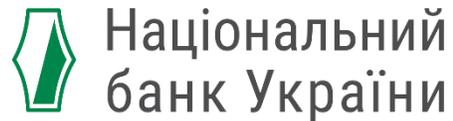
- Станом на травень **частка непрацюючих кредитів (NPLs)** у загальному кредитному портфелі зменшилася до **35%** (порівняно з 35,5% у квітні).
- Таке зниження відображає збільшення загальних обсягів кредитування (+19,5 млрд грн у травні) та відповідне зростання частки здорового кредитного портфеля.
- Водночас, сам портфель непрацюючих кредитів збільшився на 1 млрд грн у травні, досягнувши 421,3 млрд грн. Показово, що збільшився обсяг непрацюючих кредитів фізичних осіб, що стало першим приростом з початку 2023 року.
- За більшістю корпоративних непрацюючих кредитів, за винятком кредитів колишнім власникам ПриватБанку, здійснюються мінімальні виплати, переважно відсотків, а понад дві третини основного боргу залишаються непогашеними.

БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

Стратегія розвитку кредитування (1/2)

Метою цієї стратегії є фінансування відновлення енергетичної інфраструктури та сприяння позитивним тенденціям на ринку кредитування шляхом стимулювання попиту з метою посилення обороноздатності країни.

Пріоритетами стратегії є кредитування в умовах воєнного стану підприємств оборонно-промислового комплексу, критичної енергетичної інфраструктури, переробної промисловості, сільського господарства, а також підтримка відновлення бізнесу, що працює в регіонах посилення стійкості.

- Забезпечення макрофінансової стабільності;
- Баланс регуляторних вимог для забезпечення фінансової стабільності з одночасним стимулюванням кредитування згідно з європейськими стандартами:
  - Забезпечення дотримання вимог до капіталу банків з урахуванням стану галузі та кредитного потенціалу;
  - Адаптація оцінки кредитних ризиків для проектного фінансування в умовах воєнного стану для підтримки пріоритетних галузей.

Міністерство
фінансів
України

- Сприяння підвищенню схильності державних банків до ризику для кредитування життєздатних та економічно обґрунтованих проектів у пріоритетних галузях;
- Використання державних гарантій за кредитами у регіонах посилення стійкості для покриття лише прямих втрат від воєнних ризиків, пов'язаних з війною

Подальша оптимізація та вдосконалення державних програм, спрямованих на пріоритетні сектори економіки та підприємства в регіонах посилення стійкості

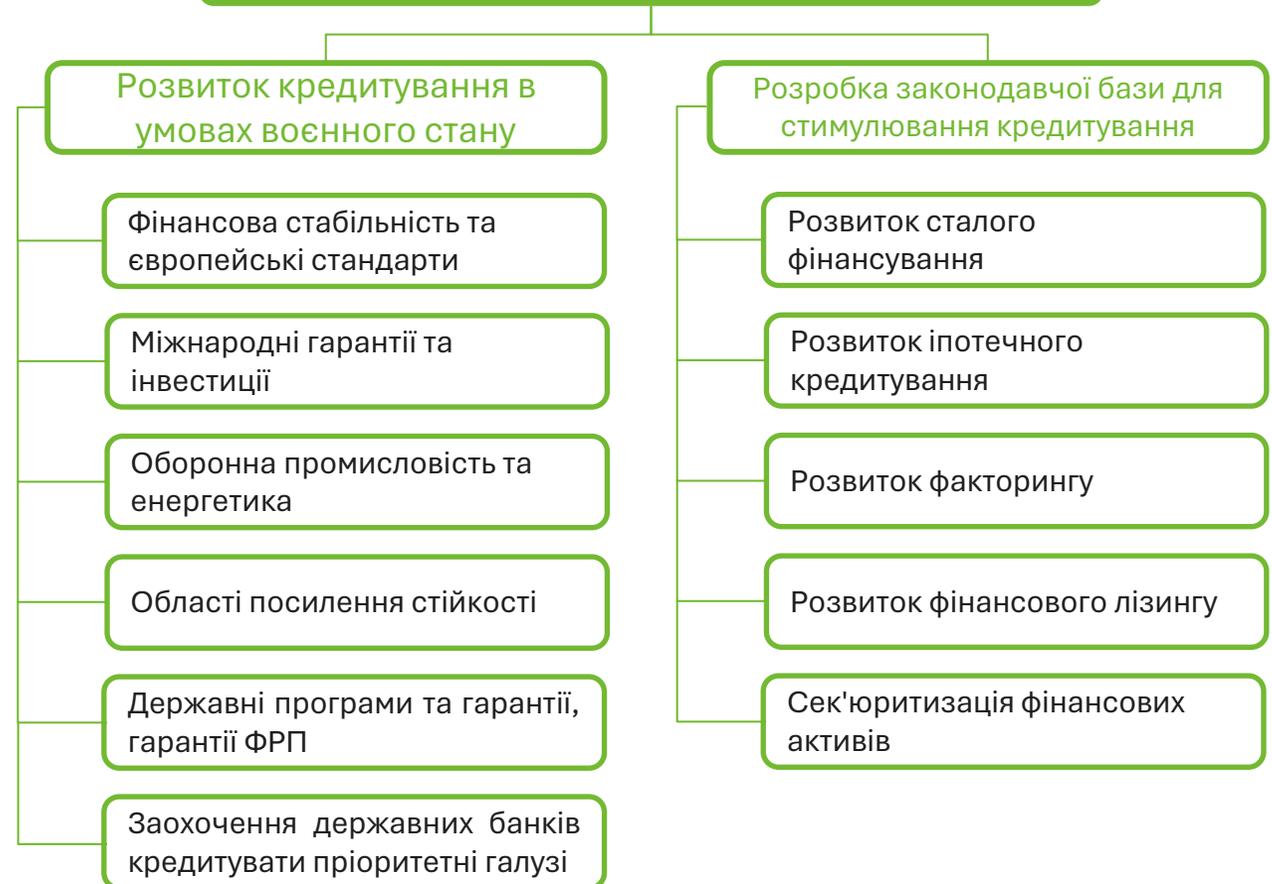
БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

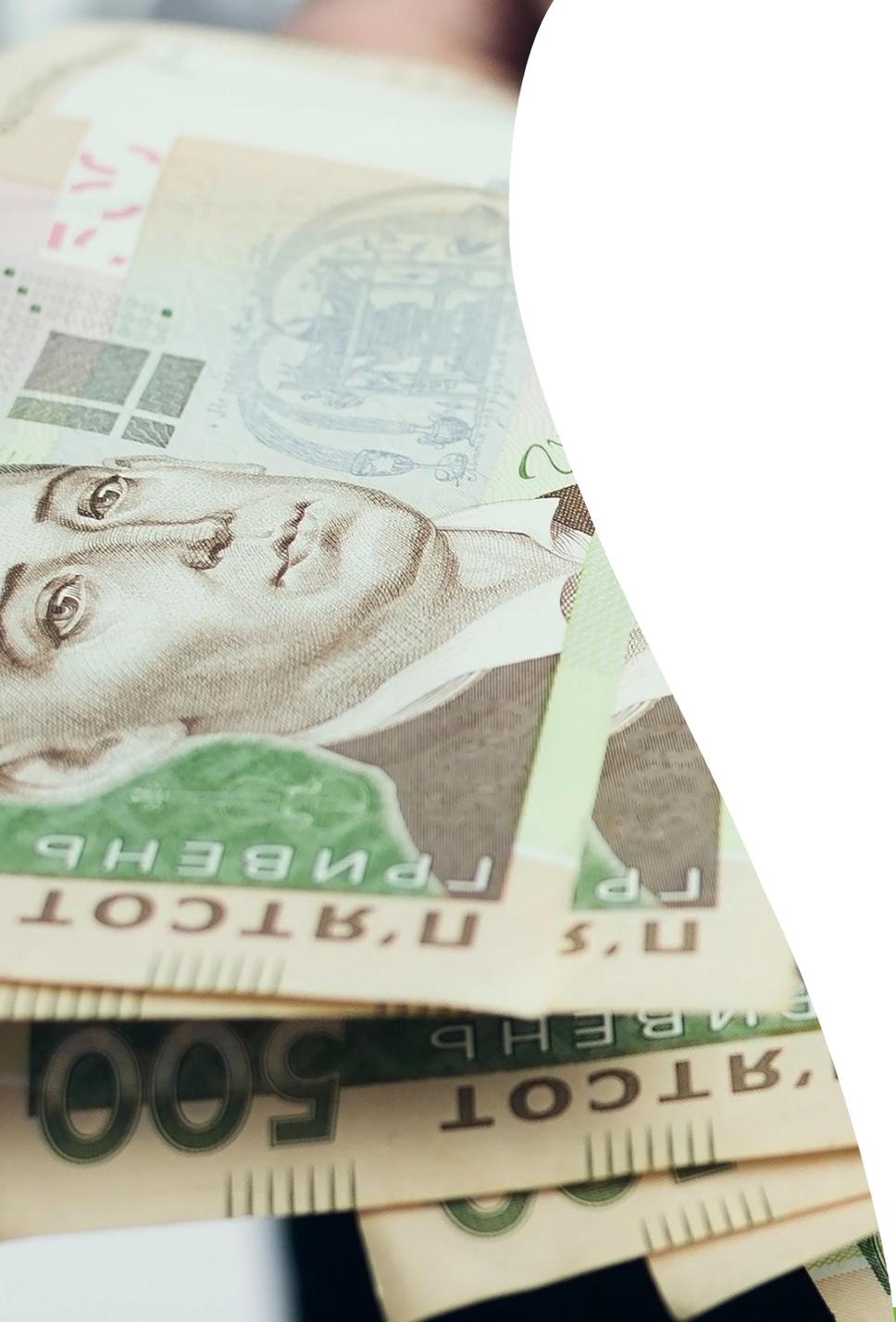
Стратегія розвитку кредитування (2/2)

Цілі Стратегії

- 1 Кредитування задля перемоги
- 2 Забезпечення доступності кредитів
- 3 Зменшення кредитних ризиків
- 4 Збільшення обсягу кредитного портфеля
- 5 Екологічна відповідальність
- 6 Розвиток інфраструктури для МСП
- 7 Фінансова відповідальність
- 8 Інновації у фінансових послугах

Пріоритетні напрямки кредитної стратегії

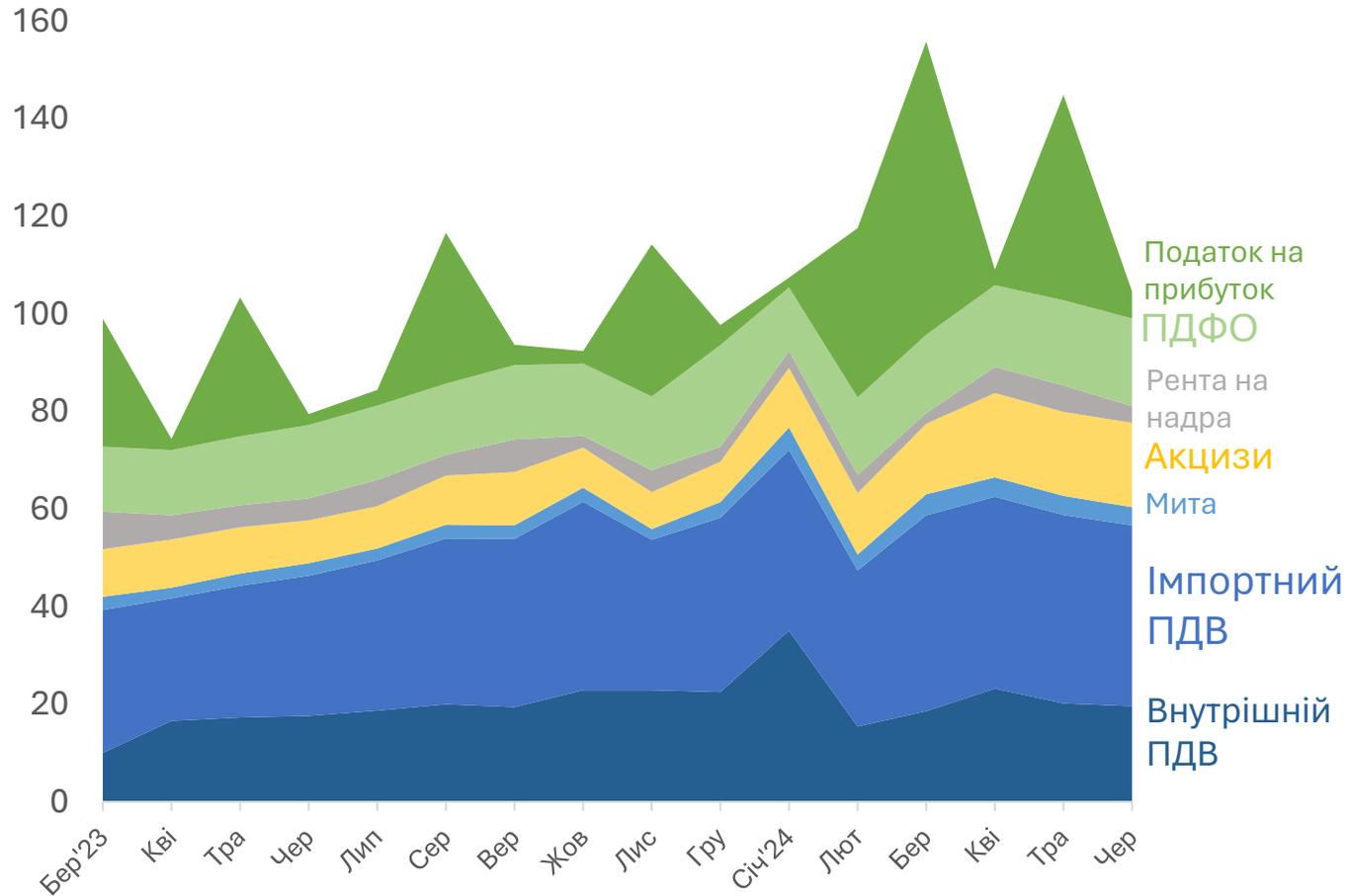

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР - ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ

Перше півріччя демонструє високі темпи зростання порівняно з аналогічним періодом минулого року, але стагнує з квітня

Податкові надходження загального фонду бюджету, млрд

Джерела: Мінфін, НБУ

Податкові надходження до державного бюджету в червні становили 104,6 млрд грн, сягнувши 739,4 млрд грн у I півріччі 2024 року (+50% порівняно з I півріччям 2023 року).

Найбільшим драйвером зростання в абсолютному виразі став податок на прибуток (+79,7 млрд грн, або 117% зростання порівняно з I півріччям 2023 року).

Доходи від внутрішнього ПДВ у першому півріччі 2024 року зросли на 49%, а від ПДВ з імпорту – на 39%. Варто зазначити, що в той час як валові надходження від внутрішнього ПДВ зросли на 26%, відшкодування ПДВ знизилось на 2,5%, що свідчить про більш жорстке адміністрування ПДВ.

Надходження від акцизів зросли на 81%, забезпечивши додаткові 40,8 млрд грн у I півріччі 2024 року.

Рента за користування надрами була єдиним джерелом доходів, яке зменшилось у 2024 році – на 21% порівняно з I півріччям 2023 року.

Основними факторами зростання доходів були підвищення податку на прибуток для банків, скасування тимчасових податкових пільг у 2023 році, підвищення ставок акцизного податку, перерахування “військового” ПДФО до державного бюджету, краще адміністрування, інфляція та девальвація. З січня до бюджету також надійшло 64,2 млрд грн дивідендів та чистого прибутку державних підприємств.

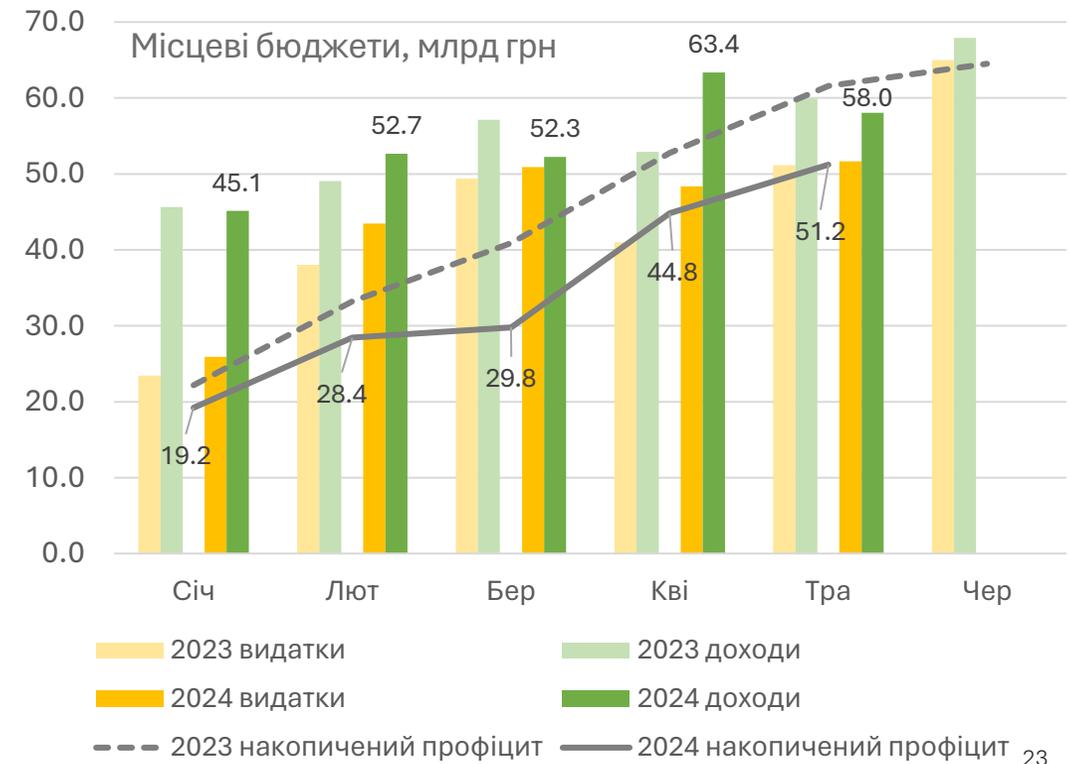
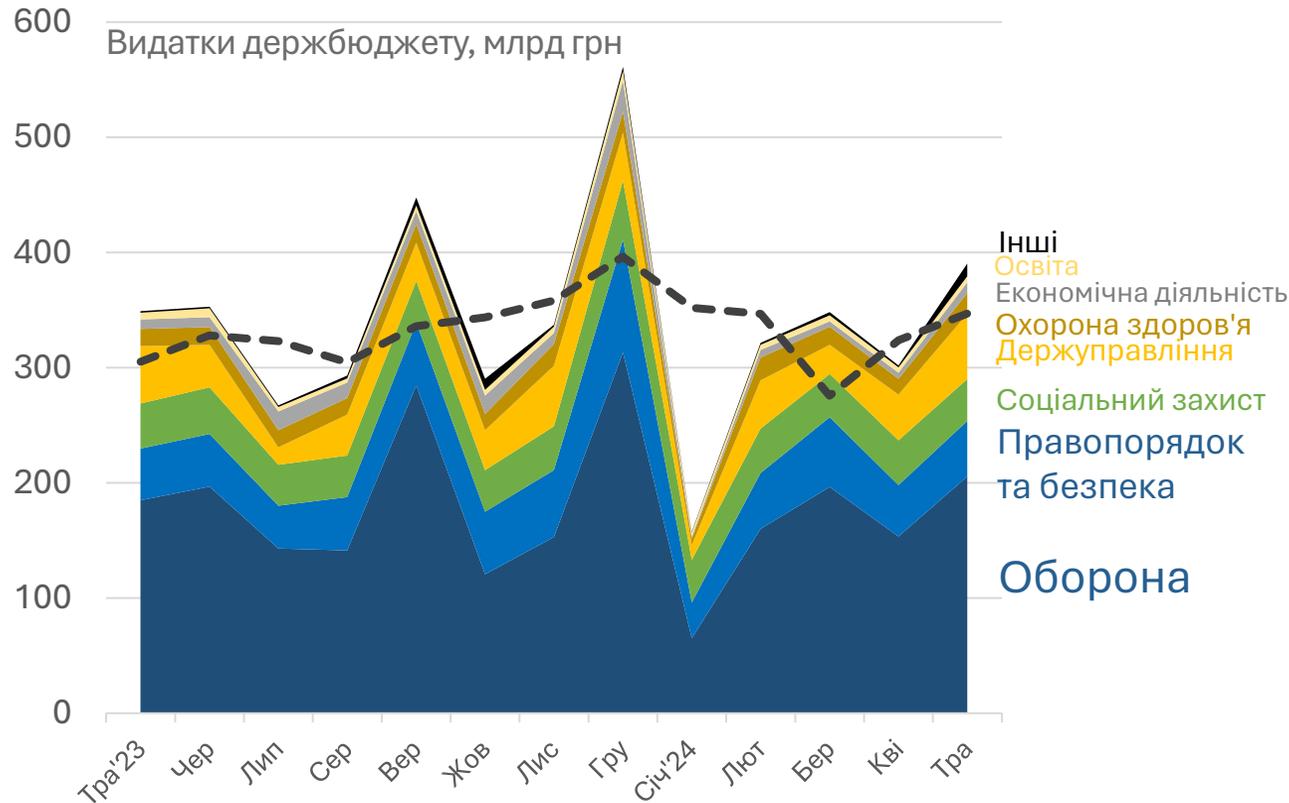
ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР - ВИДАТКИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

Помірні державні видатки, зростаючий профіцит місцевих бюджетів

Видатки державного бюджету в травні зросли на 29% до 390 млрд грн, при цьому видатки на оборону зросли на 34% до 206 млрд грн.

За 5 місяців 2024 року на оборону було спрямовано 51% усіх видатків.

Кумулятивний профіцит місцевих бюджетів склав 51,2 млрд грн. Таким чином, обсяг невикористаних видатків, накопичених місцевими бюджетами, оцінюється у понад 160 млрд грн. Загальні доходи сягнули 264 млрд грн, з яких 28% становили трансфери з державного бюджету.

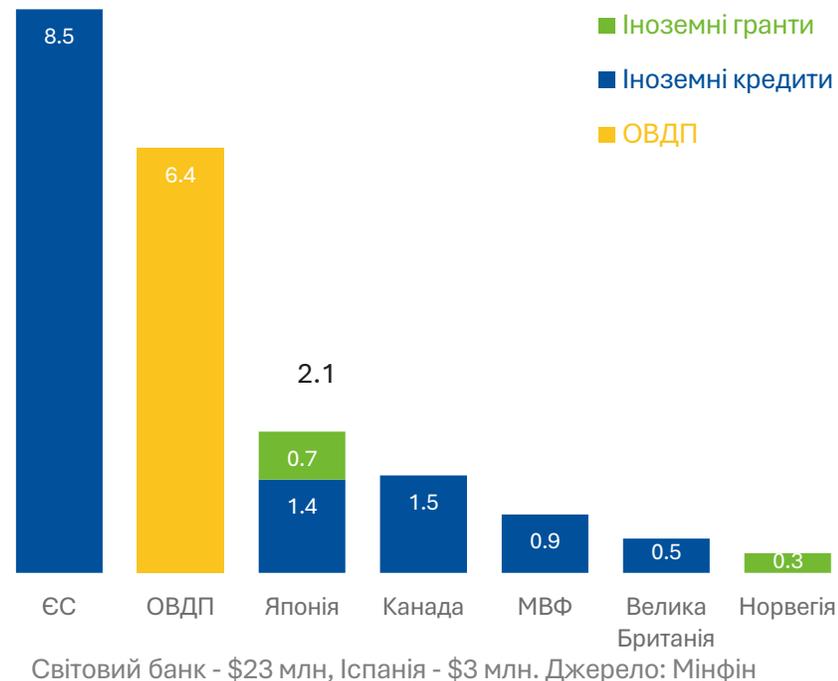

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

Україна отримала \$2 млрд зовнішньої бюджетної допомоги в червні

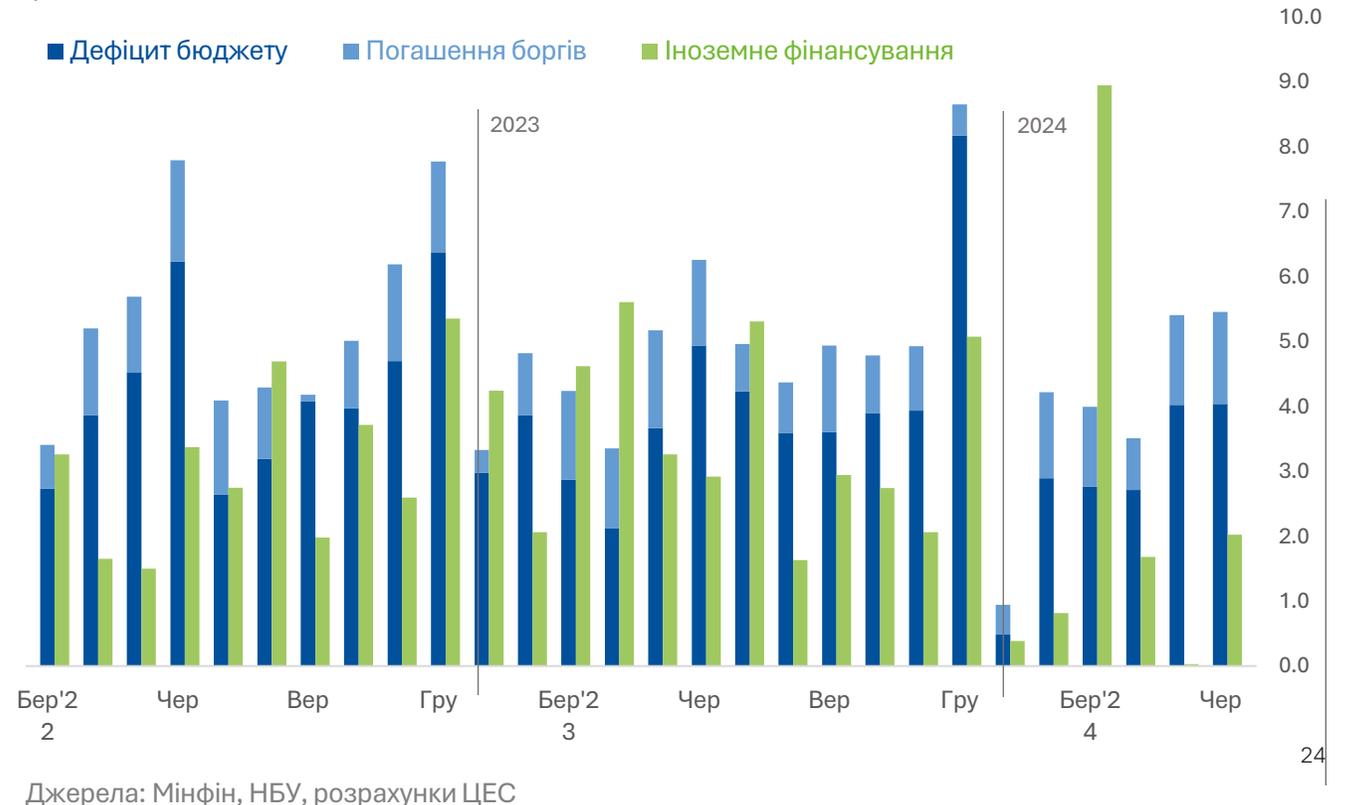
У червні іноземна фінансова допомога зросла після травневого спаду: Україна отримала \$2 млрд від Європейського Союзу та \$3 млн від Світового банку (обидві у вигляді позик).

Додаткове фінансування державного бюджету, що надійшло у 2024, станом на 28 червня, \$ млрд

У червні зовнішня допомога покрила близько 37% потреб у фінансуванні держбюджету. Хоча це покращення порівняно з травнем (0,4%), ситуація все ще далека від ідеальної. На додачу, виплати американської бюджетної допомоги ще не розпочалися.

Іноземне фінансування, дефіцит державного бюджету та погашення боргів, \$ млрд

СПЕЦІАЛЬНА ТЕМА: ДОСТУП БІЗНЕСУ ДО ФІНАНСУВАННЯ

Government of the Netherlands

Проект "Дослідження доступу до фінансування для українських МСП" реалізується за підтримки Міністерства закордонних справ Нідерландів в рамках зовнішньої політики розвитку Нідерландів, що фінансується Програмою розвитку приватного сектору Нідерландської агенції з питань підприємництва (RVO.nl).

ОЦІНКА ПОТРЕБ ВІДНОВЛЕННЯ

Прямі збитки

\$152
млрд

Економічні, соціальні
та інші грошові втрати

\$499
млрд

Потреби відновлення та
реконструкції

\$486
млрд

Джерело: Третя швидка оцінка збитків та потреб України
(RDNA3)

ДОСТУПНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ

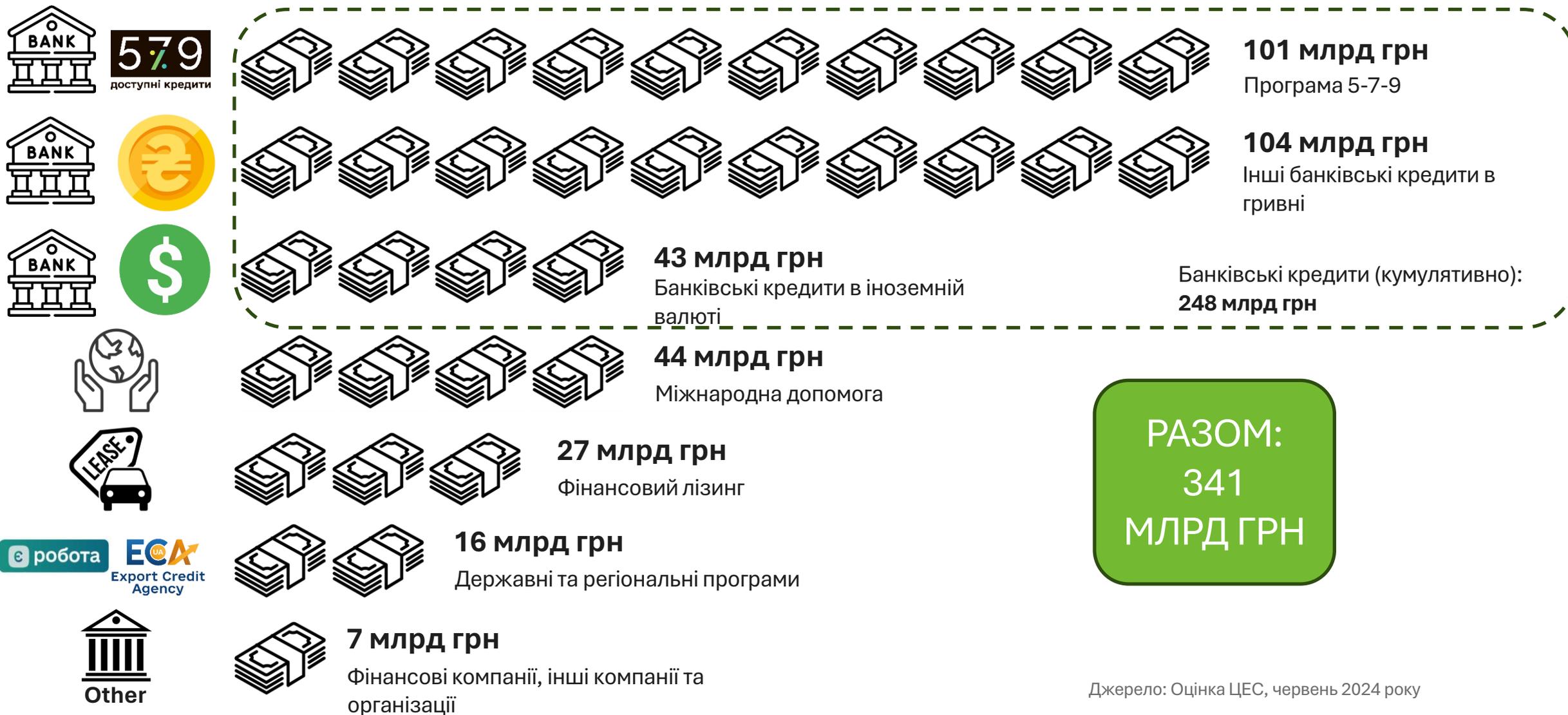
- **Банківське фінансування:** Доступні кредити 5-7-9, інше кредитування в національній валюті, кредитування в іноземній валюті.
- **Небанківські позики :** Лізингові компанії, кредитні спілки, фінансові компанії
- **Державні та регіональні програми підтримки:** eRobota, Експортно-кредитне агентство, регіональні, міські та місцеві програми.
- **Міжнародні донори:** США (USAID, WNISEF), Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Німеччина (GIZ, KfW), Велика Британія, інші країни та міжнародні організації.
- **Приватні компанії та організації**

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОТРИМУВАЧІВ ФІНАНСУВАННЯ

- Прозорість і доброчесність бізнесу та його ключових бенефіціарів
- Реалістичний бізнес-план
- Робота у визначених галузях
- Робота у визначених регіонах
- Належне майнове покриття
- Відповідність спеціальним вимогам окремих програм
- Попередній досвід отримання кредитного або грантового фінансування
- Відсутність зв'язків з країною-агресором

ОБСЯГ ФІНАНСУВАННЯ У 2024 РОЦІ

Джерело: Оцінка ЦЕС, червень 2024 року

КЛЮЧОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЕРЖАВНИМ ОРГАНАМ

- Страхування військових ризиків
- Усунення бар'єрів для прийняття в якості застави різних класів активів
- Реалізація Стратегії розвитку кредитування
- Поступова лібералізація ринків лізингу, іпотеки та інших фінансових послуг
- Послаблення обмежень на погашення існуючого зовнішнього боргу
- Чіткий фокус державної програми "Доступні кредити" 5-7-9

КЛЮЧОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПОЗИЧАЛЬНИКАМ

- Дотримуватися принципів доброчесності та прозорості ведення бізнесу
- Надавати банкам детальну інформацію про діяльність компанії
- Вдосконалювати навички підготовки кредитних заявок та бізнес-планів
- Диверсифікувати джерела фінансування
- Підвищити організаційну спроможність бізнесу до залучення позикового капіталу
- Використовувати можливості бізнес-асоціацій для залучення фінансування

ІНШІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Створити карту можливостей для українського бізнесу
- Забезпечити компаніям персоналізований супровід від комерційних банків у процесі видачі кредитів, а також, за необхідності, інформувати про альтернативні джерела фінансування
- Адаптувати внутрішні скорингові моделі банків для уникнення несправедливих умов при наданні кредитів
- Популяризувати можливість отримання кредитів від кредитних спілок та фінансових установ

German
Economic
Team

ДЯКУЄМО

Цей текст відображає думку авторів і не обов'язково відображає погляди German Economic Team.